

vysvědčení o odbytých jednotlivých zkouškách ze všech předmětů této státní zkoušky alespoň s dostatečným prospěchem vykonaných spolu s dobrým vysvědčením o vykonané zkoušce z nauky o strojích, ze stavby strojů a z mechanické technologie;

b) maturitní vysvědčení nebo vysvědčení o tom, že žadatel s prospěchem absolvoval poslední ročník mechanicko-technického oddělení vyšších živnostenských škol na c. k. průmyslových školách státních v Praze, v Plzni (německá státní průmyslová škola), v Liberci, v Brně (rovněž německá státní průmyslová škola), v Bělsku, v Krakově, ve Vídni (I. okres) a v Terstu, dále na dolnorakouské zemské průmyslové škole v Novém Městě za Vídni anebo konečně na kursu pro stavbu lodí při c. k. státní průmyslové škole v Terstu (srv. odst. 4 a 5 min. nař. z r. 1897);

3. byl-li žadatel aspoň po dvě léta prakticky zaměstnán ve příslušné instalační živnosti a kromě toho předloží vysvědčení z některého ústavu, jakž pod č. 2 lit. *a)*, *b)*, uvedeno bylo, může býti jako úplně způsobilý připuštěn ke koncesovaným živnostem: zařizování plynovodů, osvětlování plynem a k zařizování vodovodů (srv. č. 8 cit. nař. ze dne 17 září 1883 č. 151 ř. z. a cit. nař. ze dne 5. prosince 1897 č. 281 ř. z.).

Živnosti kovářské.

Živnosti kovářské náležejí k živnostem řemeslným.

I. Dle dvorního nařízení ze dne 5. září 1785 zařadění byli všichni řemeslníci zpracující ocel a železo ve tři třídy s tím ustanovením, že má býti každému mistru náležejícímu do některé z tříd těchto bez závady dovoleno zhotovovati dle libosti veškero zboží sem spadající. Tyto tři třídy jsou:

1. Třída kovářů věcí hrubých a řezaček, k níž se počítaly tyto živnosti:

- a)* hamerníci;
- b)* kováři kyjů, šrotýři, kosaři, mečíři, klikaři, pilaři a sekýrníci;
- c)* kováři zabývající se výrobou řezaček na slámu, kruhadel (na zelí), pořízů a bříteví.

2. Třída kovářů věcí jemných a ocelových.

3. Třída kovářů zpracovávajících zámky, železo a plech.

II. Vedle zvyklostí postupem času se vyvinuvších oprávnění jsou kováři obstarávati veškery práce odnášející se k okování vozů, saní, ručních (tahacích) vozíků, dvoukoláků, bran a pluhů; dále smí zhotovovati řetězy, sekery, motyky, lopaty, rýče, třínožky, rozně, jakož i práce pro kamenníky, mlynáře, zvonaře, tiskaře a zbrojře, konečně práce na dveřích (bez zámku) u stodol, stájů, hospodářských budov a veškery ony práce, které pravidelně obstarávají nebo aspoň správkou jejich přijímají tesaři. Ku hotovení jistých předmětů, jako klíčů, skob atd. k budovám, kádím a škopkům, dále mříží všeho druhu, ploten na kamna, obstarávání prací studnařských, brousení kladiv zednických atd. jsou oprávnění jak kováři, tak i zámečníci (obch. a živn. komora linecká, sb. Freye a Mareše č. 1084).

III Rozsah živnosti kovářů věcí hrubých, neboli hamerníků, jak se v četných krajinách též říká, spadá zpravidla v jedno s rozsahem živnosti, kterouž provozují kováři vozů, a proto též prohlášeny byly tyto živnosti ministerstvem obchodu ve shodě s ministerstvem vnitra ve smyslu § 1 odst. 2 zákona ze dne 15. března 1883 č. 39 ř. z. za živnosti řemeslné. Ministerským nařízením ze dne 10. listopadu 1886 č. 159 ř. z.

zahrnuty byly s obměněním bodu 42. nařízení ze dne 30. června 1884 č. 110 ř. z. (týká se toto nařízení názvů řemeslných živností) tyto živnosti v označení společné: »Kováři věcí surových nebo-li hrubých a vozů«. Zaměstnání hamerníků záleží povýtce ve zpracování železa (ocele, mědi a mosazi) v přerostanité předměty. Okování vozů nenáleží ve vlastní obor činnosti hamerníků, a jest naopak oprávněním kolářů. Avšak na venkově, jakož i v menších osadách, kde začasť daleko široko není kovářny ani kolárny, obstarávají od pradávna hamerníci i kolářské práce, jelikož jiné práce v řemeslo jejich spadající nestačí vesměs k jich výživě (obch. a živn. komora Budějovická, sb. Freye a Mareše č. 1111).

IV. Živnost cvočkářská přináleží k živnosti kovářů věcí hrubých a dlužno ji rovněž považovati za živnost řemeslnou; vyhledává se tedy k nastoupení jejímu, pokud se neprovozuje ani po továrnicku, ani jako průmysl domácí, průkazu zvláštní způsobilosti (výn. min. obchodu ze dne 21. května 1889 č. 44.244 z r. 1888). Cvočkáři jsou též oprávněni ku výrobě kosiříků, železných kol i s čípkou, kotvic a jiných velkých skob, jakož i hřebů kteréhokoli způsobu a druhu (obch. a živn. komora budějovická, sb. Freye a Mareše č. 1121).

V. Nožíři náleží ke skupině kovářů věcí jemných (viz čl. Živnost nožířská).

VI. Živnost řetěznická tvoří zvláštní odbor živnostenský a nesluší ji zařadovati k živnostem řemeslným (obch. a živn. komora vídeňská, sb. Freye a Mareše č. 1117).

VII. Živnost domácích kovářů.

Objem této živnosti jest velice sporný; z důvodu tohoto podala r. 1891 obchodní a živnostenská komora vídeňská dobrozdání, v němž uznána byla zákonná úprava domácího kovářství za nezbytnou potřebu a k účelu tomuto učinila vzpomenutá komora tyto návrhy:

1. Zřízení domácí kovářny budiž vázáno ohlášením u živnostenského úřadu a žádáno schválení provozovárny ve smyslu § 25 živn. ř.

2. Jestliže v domácí kovárně chovati se budou pomocníci ku výkonu podkovářství, budiž aspoň při jednom dělníku podán průkaz způsobilosti podkovářské a dělník tento zodpověden budiž v mezích oboru své působnosti úřadům.

3. Držitelé domácích kováren nesmí míti učňů.

4. Domácí kováři nechť jsou oprávněni jen prováděti práce pro vlastní potřebu a každá práce pro cizí potřebu nechť se jim zapoví.

5. Dohled nad domácími kovárnami, jež o udržení mají osoby soukromé, budiž svěřen úřadu živnostenskému ve smyslu ustanovení vydaných o provozování kovářství domácího.

6. Přestupky předpisů vydaných k uspořádání domácího kovářství, jakožto přestupky řádu živnostenského budtež trestány peněžitými pokutami až do 400 zl. a v případě opětného provinění pak i odnětím práva míti a provozovati domácí kovářnu (srv. k tomu sb. Freye a Mareše č. 1116).

VIII. Živnost podkovářská (viz tento čl.).

IX. Objem živnosti pokud jde o výrobky jednotlivé.

Kováři jsou oprávněni zhotovovati železné hospodářské nářadí a stroje (obch. a živn. komora pražská; sbírka Freye a Mareše č. 1091), jakož i dále obstarávati menší správký na železné konstrukci hospodářských a jiných strojů (sb. Freye a Mareše č. 1093). Kovář nemůže se obejít —

nehledě ku práci podkovářským — bez přispění koláře, jako s druhé strany ani kolář není s to, by výrobky své zhotovil bez pomoci kováře. Rozdíl mezi oběma spočívá v pracovním materiálu; jeden používá železa, druhý dřeva; jeden potřebuje k úplnému pořízení svých výrobků druhého a proto platí o živnosti jejich v neobmezeném rozsahu § 37 řádu živn. Oba dva potřebují však opět sedláře a směji proto i chovati a upotřebiti pomocníků sedlářských. Kovář i kolář oprávněn jest k zhotovení vozů právě tak jako i ten, kdo stavbu vozů jen přihlásil za živnost (obch. a živn. komora budějovická, sb. Freye a Mareše č. 1104).

Co se týče té otázky, jsou-li kováři oprávněni hromosvody dělati, neshodují se dobrozdání jednotlivých obchodních a živnostenských komor; většina z nich (komora liberecká, štýrsko-hradecká a olomoucká) rozhodla k otázce této v příznivém smyslu, kdežto zase obchodní a živnostenská komora v Lubnu rozhodně zamítla možnost tohoto oprávnění jich, jako důvod uvádějíc to, že hotovení hromosvodů tvoří zvláštní odbor předpokládající zvláštní vědomosti; s dobrozdáním tímto dlužno souhlasiti již z toho důvodu, jelikož označení »kováři věcí hrubých« nezbytně k tomu poukazuje, že takovéto práce náležejí k oněm konstrukcím, jež v první řadě provádějí mechanikové a ovšem i zámečníci.

Kováři oprávněni jsou zhotovovati svážené a kované mříže, avšak nejsou oprávněni ku výrobě mříží nákladných a ozdobných (Luxusgitter — srv. obch. a živn. komoru štýrskohradeckou, sbírka Freye a Mareše č. 1097). Jelikož jsou kováři oprávněni jediné prováděti hrubší práce ze železa, nesmí obstarávati stavbu plotů k zahradám, zvony, železné dvěře, správký na plechových kamnech a pod. (obch. a živn. komora opavská, vídeňská a linecká — srv. sbírku Freye a Mareše č. 1099, 1100, 1101). Kováři jsou oprávněni vésti obchod kosami a srpy (obch. a živn. komora chebská, sbírka Freye a Mareše č. 1106).

X. Průkaz způsobilosti.

K samostatnému provozování a nastoupení:

a) živnosti kovářů věcí jemných a živnosti nožířské opravňuje vysvědčení na odhadnou z odborných škol v Celovci, v Hradci Královém, v Chomutově a ve Štýru, jakož i mechanicko-technická škola odborná při státní průmyslové škole v Praze (srv. č. 3 min. nař. ze dne 17. září 1883 č. 150 ř. z.), dále mistrovská škola pro mechanicko-technické živnosti při státní průmyslové škole v Bělsku (srv. min. výn. ze dne 20. října 1887 č. 121 ř. z.); dále mistrovská škola při české státní průmyslové škole v Brně (srv. min. nař. ze dne 25. března 1891 č. 50 ř. z.); mechanicko-technická škola mistrovská při německé státní průmyslové škole v Plzni a mistrovská škola pro mechanicko-technické živnosti při české státní průmyslové škole v Plzni (srv. min. nař. ze dne 13. září 1897 č. 219 ř. z.), konečně mistrovská škola pro mechanicko-technické živnosti při německé státní průmyslové škole v Brně (srv. min. nař. ze dne 26. července 1899 č. 134 ř. z.); co se týče dále:

b) živnosti kovářů hrubých: odchodné vysvědčení mistrovské školy při státní průmyslové škole v X. obecním okrese vídeňském opravňuje nastoupiti řemeslnou živnost kovářů věcí hrubých (kromě živnosti kovářů vozových — srv. shora již cit. min. nař. ze dne 29. května 1893 č. 97 ř. z.), dále vysvědčení mistrovské školy pro mechanicko-technické živnosti při české státní průmyslové škole v Plzni (cit. min. nař. ze dne 13. září

1897 č. 219 ř. z.) a konečně totéž oddělení stávající při německé státní průmyslové škole plzeňské (srv. cit. min. nař. ze dne 26. července 1899 č. 134 ř. z.).

Živnost instalaterská viz Vodovody.

Živnosti obchodní.

I. Pojem.

Řád živnostenský činí rozdíl mezi živností obchodní v širším a v užším slova smyslu; živnost obchodní v širším smyslu jest živnostenský odbyt zboží osoby živnost provozující ať již zabývá se živností svobodnou, koncesovanou nebo řemeslnou; a právě do této kategorie živností obchodních spadá i obchodování vyrábětelů a producentů, kteří jsou dle řádu živnostenského oprávněni dávat do obchodu své výrobky beze zvláštního ohlášení živnosti své. Živností obchodní v užším slova smyslu míní se ony obchodní živnosti, při nichž ohlášení živnosti, pokud se týká, živnostenský list zní na provozování obchodu, při nichž tedy provozování obchodu tvoří jediné zaměstnání, a není tedy výronem práva příslušejícího živnostenským výrobcům, aby svými výrobky a zbožím svým obchod vedli (rozh. min. obch. ze dne 16. září 1883 č. 26.701). V pochybnosti, zdali určitou živnost považovati sluší za obchodní živnost v užším slova smyslu, rozhoduje politická zemská vláda slyše vší komoru obchodní a živnostenskou, jakož i zúčastněná společenstva a v případě rekursu rozhoduje ministr vnitra ve srovnání s ministrem obchodu (§ 1 živn. ř.).

Obchodní živnosti lze rozvrhnouti ve tři skupiny a to:

1. obchodní živnosti, které zahrnují částky určitého druhu zboží; sem náleží: obchod stavivem, zbožím bavlněným, obrazy, květinami, knihami, devocionalii, drahokamy, cennými papíry, železem, rybami, barvami, drůbeží, náčiním, obilím a plodinami, zbožím zlatým a stříbrným, dřívím, moukou, šicími stroji, ovocem, papírem, semeny, dobyt看, prádlem, vínem, cukrem atd.

2. Živnosti obchodní, kteréž zahrnují pod označením souborným zboží rozličných druhů, jakož ku př. obchod starožitnostmi, obchod konfekční, lahůdkářský, obchod zbožím smíšeným, obchod podomní, kramářský, obchod zbožím rukodílným, zbožím materiálním, modním, plodinami, zbožím střížným, obchod veteší, potravinami a zbožím bílým, hokynáři, obchodníci zbožím krátkým.

3. Živnosti obchodní bez obmezení na určité zboží nebo na určité druhy zboží; tyto živnosti obchodní pojímají v sobě právo k obchodování všelikým zbožím dovoleným pro svobodný obchod a co do prodeje nevázaným na zvláštní povolení (koncesi § 38).

II. Zásady pro živnosti obchodní.

1. Živnosti obchodní (v užším slova smyslu) náležejí ku svobodným živnostem a vyňaty jsou proto z řady živností řemeslných (§ 1 živn. ř.).

2. Majitel obchodní živnosti v užším slova smyslu smí však provozovati řemeslné zhotovování a zpracování výrobků živnostenských pouze v té případnosti, když vyhověl předpisům § 14 ohledně živností řemeslných (§ 38 odst. 3 živn. ř.); neboť dle č. 1 a 2 § 38 živn. ř. opravňuje »živnost obchodní« v užším slova smyslu toliko k obchodování dotýčným zbožím, kdežto oprávnění ku výrobě jest tedy při živnosti obchodní vyloučeno. Odstavcem 3 § 38 živn. ř. neměl a nemohl býti objem obchodní živnosti v předchozích ustanoveních tohoto paragrafu stanovený a pouze